

подходами. Предложено использование современных процедур анализа оргкультуры в менеджерской практике планирования антикризисной тактики и стратегии предприятия.

Ключевые слова: организационная культура, предприятие, оценка состояния.

The summary. In article directions and examples of a rating of organizational culture state inside of enterprises in a context with the recognized methodical approaches are considered. Use of modern analytical procedures of organizational culture in management practice of planning of anti-recessionary tactics and strategy of the enterprise is offered.

Key words: organizational culture, the enterprise, rating of a state.

УДК 65.011.47:339.9:504.064.3:658:631.11

Фостолович В. А.,

к. с.-г. н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД РОЗРОБКИ ЕКОЛОГІЧНО ВРІВНОВАЖЕНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Стратегічне еколого-врівноважене планування є запорукою ефективного господарювання діяльності підприємств різних форм власності та виробничих спрямувань. Доцільним є розробка тактичного планування роботи відділів менеджменту підприємства як складових стратегічного планування.

Ключові слова. Екологічна безпека, механізм регулювання, алгоритм функціонування, економічна доцільність

Постановка проблеми. Сучасні ринкові умови у сільськогосподарських підприємств вимагають постійного підвищення рівня конкурентноздатності. Одним із факторів поліпшення даної характеристики аграрного бізнесу є формування екологічно безпечного виробництва та високої якості продукції. Даний підхід сприятиме і поліпшенню економічних показників діяльності. Виконати такі умови можливо шляхом включення еколого-врівноваженого напрямку функціонування до стратегії розвитку підприємств. Спрогнозована стратегія повинна будуватись на принципі постійного поліпшення економічних, екологічних і соціальних параметрів діяльності.

Вимоги міжнародних організацій, які регулюють рух товарів на міжнародному ринку та виставляють вимоги до їх якісних характеристик постійно удосконалюються та посилюються. Тому, до підприємств аграрного

сектору, як виробників продуктів харчування підвищуються екологічні, економічні та соціальні вимоги. А саме, ставиться завдання:

- відновлення природних ресурсів;
- забезпечення населення якісними, екологічно безпечними продуктами харчування;
- збільшення обсягів виробленої продукції та ін.

Лише ретельно прораховане стратегічне планування діяльності сільськогосподарських підприємств із включенням екологічної політики дасть можливість посилювати конкурентні позиції сільськогосподарських підприємств на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізм розробки стратегічного та тактичного планування із досконалим формуванням еколого-економічної політики діяльності сільськогосподарських підприємств вивчало багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: М. В. Ільїна, К.Л. Лучишина, Мельник Т.О, Таран Н.Ю., Вороновська О.В., Ans Kolc та інші. Проте механізму розробки такого інтегрованого стратегічного плану та алгоритму функціонування тактичних планів у конкретних видах діяльності сільськогосподарських підприємств залишається не розробленим і потребує подальшого вивчення та дослідження на основі міжнародної практики.

Постановка завдання. Завданням дослідження є: вивчення потреби розробки еколого-економічної стратегії розвитку підприємства із інтегрованою частиною екологічної політики у вигляді тактичного планування функціонування системи менеджменту; розробка алгоритму і методичних підходів до впровадження та функціонування таких інтегрованих систем екологічного менеджменту у загальній системі управління сільськогосподарських підприємств оснований на міжнародному досвіді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи позиції сільськогосподарських підприємств на вітчизняному та міжнародному ринку варто відмітити низький рівень конкурентоздатності. Відсутність сертифікації виробничих процесів унеможливорює сучасному аграрному товаровиробнику

реалізувати продукцію без посередників на світовий ринок. Вирішити таку проблему можливо шляхом впровадження інтегрованої системи екологічного менеджменту до загальної системи управління підприємством. При функціонуванні системи екологічного менеджменту у сільськогосподарських підприємствах важливим етапом є розробка екологічної політики, її включення до стратегічного плану діяльності підприємства та постійне удосконалення її пунктів відображених у щорічному тактичному плануванні.

Розроблену нами модель формування загальної стратегії розвитку підприємства та екологічної політики підприємства нами представлено на рисунку 1.

Ми вважаємо, що розробка екологічної політики є нерозривною складовою загального тактичного планування підприємства. Вона повинна підлягати щорічному контролю у формі екологічного аудиту на предмет її ефективності, послідовності та повноти її виконання.

Після проведення такої оцінки систематично будуть виявлятися проблемні сторони діяльності підприємства та відділом менеджменту розроблятимуться шляхи їх розв'язання, що слугуватиме складовими пунктами екологічної політики на кожен наступний рік. Тобто, розробка екологічної політики, її здійснення, оцінка та удосконалення стане безперервним процесом, в основі якого лежатиме також принцип постійного поліпшення, як і в усій системі екологічного менеджменту. Тому, такий механізм являтиме собою алгоритм із зворотнім зв'язком, що вимагатиме від підприємства покращення і підвищення як екологічних так і економічних показників діяльності. Така модель господарювання і стане в основі створення конкурентного виробництва.

Отже, розроблений нами алгоритм зі зворотнім зв'язком розробки та функціонування екологічної політики в системі тактичного планування підприємств є елементом інструментарію реалізації основної мети діяльності сільськогосподарських підприємств – отримання прибутку.

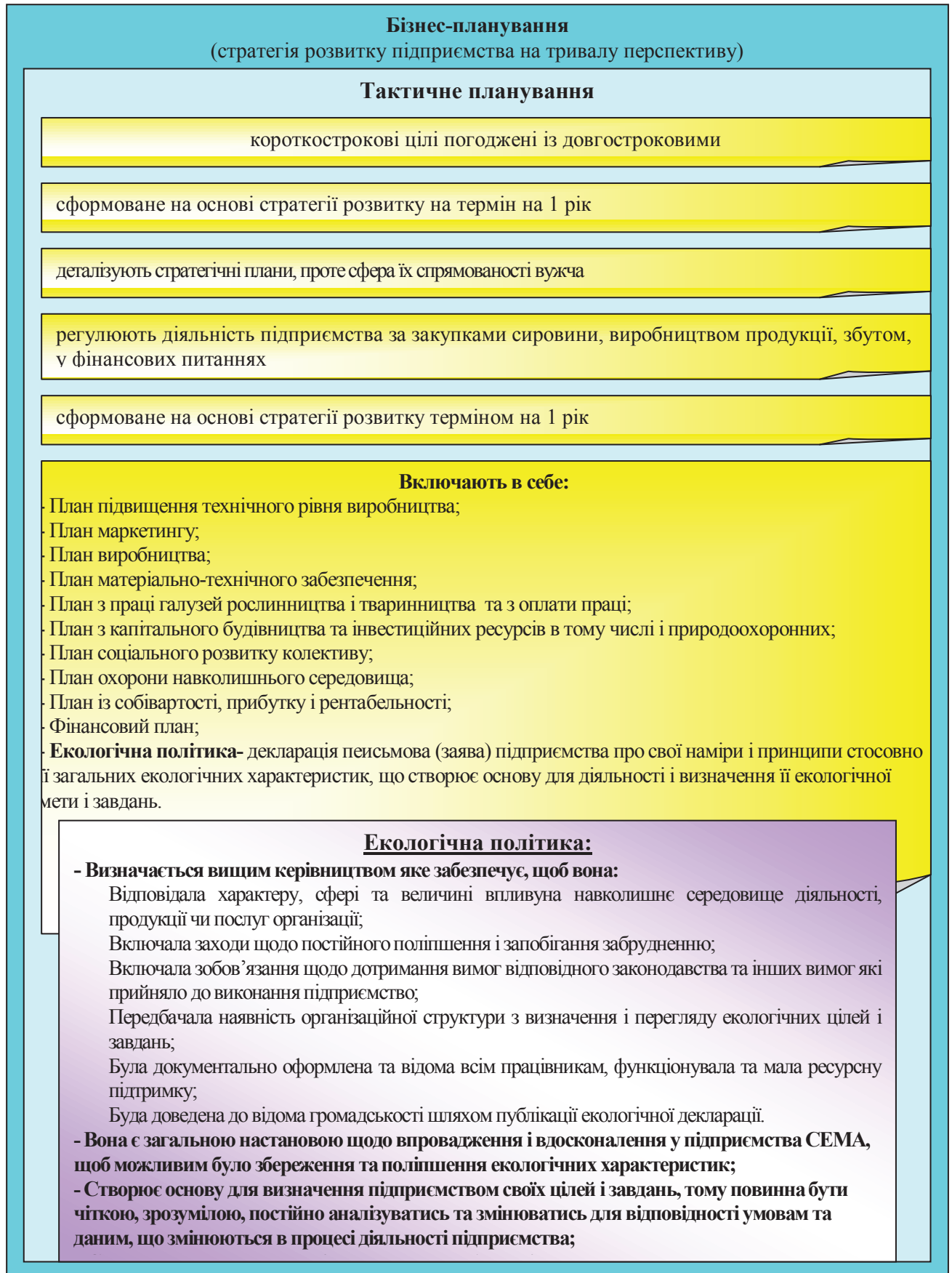


Рис. 1. Модель формування загальної стратегії розвитку підприємства та розробки екологічної політики підприємства (розробка автора)

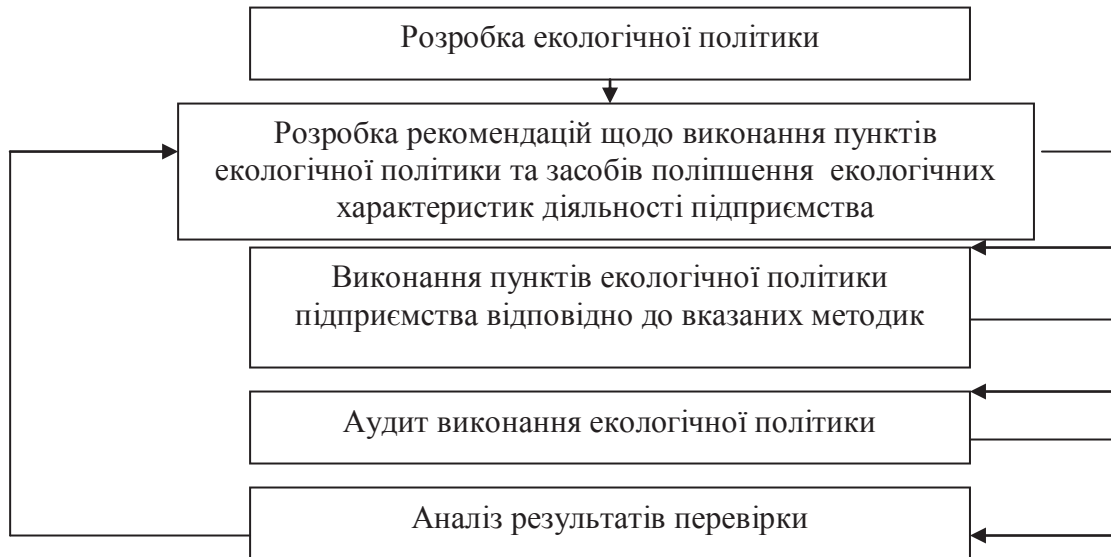


Рис. 2. Алгоритм виконання умов екологічної політики сільськогосподарського підприємства

Відсутність системного підходу в управлінні підприємствами та найважливіше – відсутність реального планування унеможливорює створення конкурентоспроможного бізнесу в цій галузі. Міжнародна практика планування та контроль ставить за основу ефективного бізнесу. А екологічне планування є необхідною умовою функціонування підприємств в системі сертифікації виробництва та отриманої продукції [4].

Концепція впровадження природоохоронної політики, яка вимагає постійного поліпшення та удосконалення технології сільськогосподарського виробництва є головним напрямком ресурсозбереження. Варто відмітити, що усі сучасні моделі систем менеджменту базуються на основі циклу Демінга [2, 1, 3.]. Суть циклу Демінга полягає в безперервному процесі планування, впровадження, оцінки й коригування не лише недоліків, а й ефективних дій для подальшого вдосконалення механізмів планування з метою усунення помилок та досягнення нових цілей. Тому, розроблена екологічна політика підприємства, яка при впровадженні системи екологічного менеджменту є структурною складовою тактичного планування підлягає постійному коригуванню та доведенню до відповідності фактичних та прогнозних

показників діяльності. Як метод контролю за виконанням поставлених вимог доцільно застосовувати як зовнішній, так і внутрішній екологічний аудит.

Екологічна політика у таких підприємств повинна стати структурною складовою загальної політики господарювання та частиною бізнес-плану. Її необхідно корегувати кожного року залежно від еколого-економічних показників та результатів діяльності. Тобто, вона повинна стати складовою тактичного планування у сільськогосподарських підприємствах.

В результаті, варто зауважити, що необхідною умовою виходу підприємств аграрного сектору із кризової ситуації є зміна підходу до системи управління шляхом її удосконалення, яке передбачає інтеграцію системи екологічного менеджменту до загальної системи управління підприємством.

Проте, не всі керівники підприємств розуміють важливість та не вміють прорахувати ефективність впровадження цієї системи у діяльність підприємств. На сьогодні керівництво підприємства необізнане з екологічними та економічними перевагами впровадження СЕМА (системи екологічного менеджменту і аудиту).

Висновки. Отже, з метою визначення основної цілі діяльності підприємства та встановлення методики і заходів її реалізації в сучасних ринкових умовах необхідним є планування діяльності на різних стадіях господарювання (стратегічне, тактичне і оперативне). Еколого-економічна стратегія розвитку підприємства повинна бути із інтегрованою екологічною політикою на основі якої розробляється тактичне планування

Розроблений нами алгоритм зі зворотнім зв'язком виконання умов екологічної політики сільськогосподарського підприємства передбачає послідовну циклічність етапів від розробки екологічної політики до розробка рекомендацій щодо виконання пунктів екологічної політики та засобів поліпшення екологічних характеристик діяльності підприємства із послідувачим аналізом та зворотною функцією постійного удосконалення. Такий підхід до системи стратегічного та тактичного планування забезпечить постійне економічне, екологічно безпечне та соціальне зростання підприємства.

Література

1. Актуальні питання реформування вітчизняного аграрного сектору [Текст]: Монографія / Мороз О.В., Матвійчик В.А, Кара чина Н.П., Немцов В.М., Фостолович В.А. та ін. За ред.. О.В. Вінниця: ВНАУ, 2012. – 312 с.
2. Фостолович, В.А. Екологічний аудит та інспектування [Текст]: Навчальний посібник / В.А. Фостолович, Л.В. Гуцаленко К.: Центр учбової літератури, 2012. – 278 с.
3. Фостолович, В.А. Впровадження міжнародного підходу до застосування конкурентоспроможних систем менеджменту в аграрних підприємствах України [Текст] / В.А. Фостолович / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во «Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – №2 (18), Том 3. – С. 227 – 232
4. Фостолович, В.А. Впровадження системи екологічного менеджменту у сільськогосподарські підприємства - передумова дотримання вимог міжнародного співробітництва [Текст] / В.А. Фостолович // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. - Випуск 4 (55). – Том 2; Серія «Економічні науки». – С. 141 - 148
5. Фостолович, В.А. Екологічна політика в системі тактичного планування підприємства [Текст] / В.А. Фостолович / Інноваційна економіка. – 2013. - №2. – С. 166 – 171

***Аннотація.** Стратегическое эколого-уравновешенное планирования является залогом эффективного хозяйствования деятельности предприятий различных форм собственности и производственных направлений. Целесообразным является разработка тактического планирования работы отделов менеджмента предприятия как составляющих стратегического планирования.*

***Ключевые слова.** Экологическая безопасность, механизм регулирования, алгоритм функционирования, экономическая целесообразность*

***Summary.** Strategic environmental balance in their planning is the key to effective management of various forms of ownership and production standpoints. It is reasonable to develop tactical planning departments enterprise management as part of strategic planning.*

***Keywords.** Environmental safety, regulatory mechanism, algorithm performance, economic feasibility*